

ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ, ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА МІЖМОВНА КОМУНІКАЦІЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ

Н.В. Марченко

У статті розглядаються питання мовної політики Ради Європи щодо збереження та розвитку національних мов держав-членів ЄС, питання щодо програми вивчення іноземних мов з метою створення багатокультурного та багатомовного простору на теренах Європи. Наголошується на зростаючій ролі перекладача у процесі міжмовної комунікації

Безсумнівно, коли контактують дві культури на будь-якому рівні, то відбувається процес обміну в усіх аспектах людського буття і насамперед на мовному рівні. Людина, отримуючи інформацію стосовно того або іншого факту із життя будь-якої країни, збагачується. Відповідно цей обмін може відбуватися і в зворотному напрямку, тобто відбувається процес взаємозбагачення людини, який залежно від розвитку того або іншого суспільства впливає на світогляд та на формування думки членів цього самого соціуму, на їх світобачення, на їх відношення до вирішення тієї чи іншої проблеми у суспільстві, на їх сприйняття щодо отриманої інформації, на їх духовне зростання.

Розширення процесу глобалізації в економічному, політичному та культурному житті призводить до змін у всіх сферах людського буття, а оскільки „процеси глобальної інтеграції існували упродовж всієї писемної історії людства” [2; 9], то вони, безперечно, були спроможні тією чи іншою мірою безпосередньо чи опосередковано впливати на розвиток суспільства. Процес глобалізації нашої людини на думку, що в цих умовах життя вона здатна загубитися, розчинитися у цьому великому світовому процесі, який її оточує і якому, на її власну думку, байдуже до її величності, Людини, основи-землі будь-якого суспільства, без якої не може існувати цей суспільний устрій і який формується й існує завдяки тій самій Людині. Тому своїми вчинками, своїм відношенням до подібних собі homo sapiens, вона, Людина, демонструє не тільки свою освіченість та культуру, а й спроможна впливати на їх поведінку та життя. Так склалося, що країни, які мають потужну економіку, здійснюють експансію на будь-якому рівні існування людського суспільства. Інколи це відбувається в одному напрямку, а саме: лише в економічному напрямку, проте дрібні „штрихи та цяточки“ такого впливу вбачаються і в інших сферах людського життя. Наприклад, за допомогою сучасних засобів комунікацій насаджується однопланова ідея новітніх тенденцій в одержанні освіти молодими людьми, хоча добре відомо, що це явище може бути для кожної молодої людини індивідуальним, навіть у процесі оволодіння іноземною мовою. Проте розвиток тих самих новітніх інформаційних технологій та сучасних засобів комунікації сприяв тому, що англійська мова стала панівною мовою на світовому рівні (і з цим важко не погодитися). Кожна сучасна молода людина прекрасно розуміє, що без вивчення іноземної мови вона не зможе одержати належних знань, а в майбутньому і відповідного робочого місця. Кожна молода людина розуміє, що без елементарних знань у плані користування комп'ютером вона не тільки не зможе працювати за будь-якою професією, а й буде виглядати у колі свої друзів людиною із застарілими поглядами на життя. Отже, процес глобалізації на сучасному етапі чітко окреслив новітні, „модні” тенденції людського розвитку – одержуй знання, володій ними, використовуй їх! Тобто, з одного боку, процес глобалізації на всіх рівнях сприяє розвитку людини, з іншого – відбирає в неї індивідуальне, людське. Людина втрачає свої риси індивідуальності, що нашої людини на думку, а чи не буде вона в майбутньому отим роботом технологічних процесів, якого так майстерно вперше у світовій літературі змалював американський фантаст Айзек Азімов.

Водночас розвиток інформаційних технологій робить нас ближчими один до одного, збільшує наші знання, проте тут не говориться про наші здібності та їх

використання. А використовувати набуті знання нам допомагає в першу чергу наша мова, тобто процес обміну думками, наше спілкування один з одним за допомогою тих самих новітніх засобів комунікації і не тільки. Тому питання, яке постало на теренах сучасної Європи, а саме: створення багатокультурного та багатомовного єдиного простору, допомагає людині не тільки нових знань, нового досвіду, а ще й не втратити своє власне „я”. Однак хоча „глобалізація світових процесів сприяє взаємодії і зближенню концептуальних і мовних картин світу. Кількісні зміни, що виникають внаслідок взаємопроникнення та запозичення культурних елементів можуть викликати якісні зрушення як у концептуальній, так і у мовній картинах світу... Ці процеси не можуть призвести до їх повного нівелювання. Інакше кажучи, навряд чи людство колись користуватиметься лише однією мовою” [6; 6].

Тому Європейський союз у процесі формування єдиного територіального простору на теренах європейського континенту намагається дотримуватися таких принципів, сформульованих Радою Європи:

1 Європейське лінгвістичне розмаїття – це надбання, яке варто зберегти та захистити.

2 Безсумнівна важливість *lingua franca* – повноцінне використання „робочих” мов Ради Європи – у контексті глобалізації за активної участі засобів телекомунікації, туризму та торгівлі.

3 Комплексний підхід у викладанні мов у країнах-членах ЄС, а це, в свою чергу, має спонукати до оволодіння громадянами Європи не тільки „робочими” мовами, а й іншими європейськими та світовими мовами, тому що „знання іноземних мов як засобу соціального спілкування є невід’ємною частиною суспільного розвитку нашого часу” [1, 8], сприяючи водночас паралельному вивченню відповідних регіональних мов.

Вважається, що через декілька років 1, 5 мільярди людей – чверть всього світового населення – буде розмовляти англійською. Німецькою мовою зараз розмовляють 120 мільйонів чоловік у світі. 24% європейців вважають німецьку мову – рідною, а 8% населення країн-членів ЄС вивчають німецьку мову як іноземну. Три чверті світової кореспонденції, 80% електронної пошти в Інтернеті зараз ведеться англійською. 28 % книжкової продукції у всьому світі виходить німецькою мовою (тобто, кожна десята книга у світі). Отже, можна гіпотетично „дійти висновку”, що незабаром усі люди будуть розмовляти англійською або, в крайньому випадку, ще й німецькою („від Лондона до Мотовилівки”). Однак стає зрозуміло, що вивчення однієї мови не має відбуватися за рахунок другої національної, регіональної або мови національної меншини будь-якої держави, тому що ці мови є однаково важливими в умовах розвитку та збагачення діалогу між народами Європи. Адже „на кожному історичному етапі саме відмінне, специфічне у концептуальній та мовній картинах світу продовжує забезпечувати об’єднавчу функцію літературної мови у межах певної національної спільноти, дозволяючи говорити про її мовно-культурну окремішність” [6; 6].

Що зумовлює вибір мови у процесі спілкування? У сучасному світі існують дві взаємопротилежні мовні тенденції: рух до єдності та пошук самосвідомості.

Політичний та технологічний прогрес останніми роками привів до майже стовідсоткової свободи слова. Супутникові комунікації та мережа Інтернету зруйнували бар’єри кордонів у людській комунікації за допомогою техніки. Економічна глобалізація досягла межі, на якій різні компанії, пов’язані за допомогою Інтернету, можуть працювати в різних частинах світу, вигідно використовуючи різницю у часі. Розвиток туризму, продукування масової продукції і масової культури – все це є зростаючим прагненням до більшої єдності в новітніх інформаційних технологіях та засобах їх застосування, та також на основному векторі комунікації – у мові – відповідно будь-яка отримана інформація потребує бути зрозумілою для всіх членів суспільства, тобто потребує часткового чи повного перекладу.

Як уже зазначалося, у сучасному світі дуже важливо володіти не лише найпоширенішою мовою світу, але й знати інші іноземні мови. Як це не парадоксально, ця потреба відчувається людьми, рідна мова яких належить до так званих „головних”, тоді як у маленьких країнах, де національною мовою не розмовляють за межами країни, завжди було необхідно володіти іноземними мовами. Для жителів таких країн є природним розмовляти однією або кількома мовами, оскільки вони не мають іншого способу доступу в широкий світ. І навпаки великі країни з великим лінгвістичним потенціалом демонструють значно менший інтерес до вивчення інших мов. Вважається більш можливим варіантом, що в країні буде цінуватися вивчення другої мови, якщо:

- на її території існують національні меншини;
- це – маленька країна, яка не є ізольованою як територіально, так і політично;
- населення її країн–сусідів розмовляють іншою мовою;
- її власна мова не дуже поширена і не є засобом міжнародного спілкування;
- її експортна й імпортна торгівля складає значну частину ВВП;
- її туристичний бізнес складає значну частину іноземних інвестицій та надходжень.

У країні більше цінуватимуть гарне володіння визначеною іноземною мовою, якщо ця мова:

- широко застосовується як засіб міжнародного спілкування;
- є мовою країни (або країн), з якими відбуваються активні відносини (міжлюдські, економічні, культурні, освітні тощо);
- має позитивний імідж у світі, тому що:

1) асоціюється у людей із соціально-культурними цінностями, які викликають захоплення;

2) асоціюється у людей з таким ступенем розвитку, який хотілося б наслідувати.

Однією з головних проблем, пов'язаних з вивченням мов, є проблема надання офіційного статусу усім мовам країн ЄС, від найбільших до найменших, виходячи з того принципу, що не можна приймати закони, які впливають на життя громадян, якщо люди їх не розуміють. Навіть при 25 країнах-членах вартість перекладу та витрат на інші мовні засоби становить одну третину всіх витрат бюджету ЄС. З приводу останнього – більше, ніж половина нових управлінських місць, створених в європейських установах, пов'язана з мовами.

Крім цього утилітарного аспекту, вивчення мов має важливий соціально-культурний компонент. В усе більш однаковому світі культурне розмаїття стане важливим засобом збереження людських цінностей. Вивчення мови означає – вивчення того аспекту, як стати ближчим до інших. Вивчення іноземної мови означає – озброїти самого себе інтелектуальними засобами для зустрічі з реальним і невідомим, також означає особисте збагачення через знайомство з іншими культурами та їх світосприйняття через призму мови. Вивчення мови також означає боротьбу з неосвіченістю та безкультур'ям, в основі яких полягає нетерпимість та расизм, зверхність відносно інших людей та національностей, та оцінка їх меншовартості. Тому мовна політика Ради Європи зосереджується на трьох головних принципах:

1 Вивчення мов – універсальна потреба і право кожного.

2 Це довічний процес, який триває протягом всього життя.

3 Ті, хто вивчають мови, їх інтереси і потреби, направлені на процес задоволення потреб суспільства.

Була сформульована основна мета, яка має на меті розвивати у тих, хто вивчає іноземну мову, міжкультурну комунікативну компетенцію як складову професійної діяльності людини, адже „професійно орієнтована міжкультурна комунікативна компетенція – це навички і вміння, які забезпечують кваліфіковану професійну діяльність у приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування в багатонаціональному суспільстві іноземною мовою, а також невербальними

(формули, графіки, жести, міміка) засобами спілкування у контексті цільової культури” [1; 9]. Модель формування професійно орієнтованої міжкультурної комунікативної компетенції, сформульована Н.С. Ждановою на XIII Міжнародному конгресу викладачів німецької мови (Грац, 2005), вміщує до діяльнісної компетенції такі типи компетенції, які є взаємопов'язаними: іншомовна комунікативна компетенція, соціокультурна компетенція, фахова компетенція, навчальна компетенція, методична компетенція. Важко наполягати на тому, що якась з них може відігравати провідну роль, проте згідно з точкою зору на процес вивчення іноземної мови – оволодіння навичками говоріння та розуміння – варто розглядати насамперед соціокультурну та іншомовну комунікативну компетенції.

Іншомовна комунікативна компетенція – це сукупність навичок, умінь та знань, яка дозволяє навчатися, працювати і спілкуватися у багатонаціональному суспільстві і досягти у рівноправному діалозі взаєморозуміння та взаємодії з представниками інших культур [1; 10]. Така компетенція реалізується завдяки розвитку навичок та вмінь в основних видах мовленнєвої діяльності, що охоплюють рецепцію, продукцію, інтеракцію та медіацію, і реалізуються як у письмовій, так і в усній формах. Вони формуються, розвиваються й удосконалюються у межах повсякденного життя та у межах професійно зорієнтованих ситуацій. Розвиток іншомовної комунікативної компетенції забезпечує можливість удосконалювати свої вміння в читанні, аудіюванні, письмі та говорінні для вироблення навичок роботи з інформацією текстів різних типів з будь-яких джерел на основі вже набутих знань про світ, вибирати, аналізувати й систематизувати, добирати, передавати й перекладати інформацію. Крім того, вона допомагає на основі здобутої інформації формувати власну думку (не для перекладацької професійної діяльності), обґрунтовувати її і давати необхідні пояснення, розпізнавати наміри повідомлення, які відповідають певним різновидам текстів з їх граматичними структурами і правилами, розуміти й переносити їх на адекватні ситуації або перекладати ці тексти згідно з нормами цільової мови.

Соціокультурна компетенція – це вміння і готовність застосовувати сукупність соціолінгвістичних, соціопсихологічних, країнознавчих та міжкультурних знань для досягнення порозуміння між особами або групами, які є представниками різних соціумів, мовними засобами та в межах соціокультурного контексту однієї із сторін [1; 10]. Слід наголосити, що ця компетенція насамперед сприяє розумінню спільного й відмінного між культурами, допомагає розпізнавати упередження та позбавлятися їх, сприяти толерантності, створювати основи для міжкультурних обмінів і допомагати діяти свідомо й відповідально як у власному суспільстві, так і в аспекті міжнародних зв'язків. Вона також сприяє формуванню цінностей і норм поведінки, які посилюють прагнення і здатність до відповідальності за особисту діяльність (інтерес до інших, здатність до проникнення та емпатії, сміливість у висловленні власної думки, готовність брати на себе відповідальність, здатність до співпраці).

Таким чином, вивчення іноземної мови повинно поєднуватися з соціально-культурним аспектом і відображати якомога точніше соціальні, економічні та культурні реалії країни мови, що вивчається. Навчання іноземним мовам має бути пристосованим до можливості спілкування і використання будь-якої іноземної мови як робочого інструменту, який використовується на кожному кроці і без якого не може функціонувати будь-яке „виробництво” спілкування (комунікації у різних сферах людського буття). А вивчення іноземної мови, як відомо з давніх-давен, не лише збагачує кожную особистість, розширюючи її кругозір, а й підкреслює її індивідуальність та є передавачем інформації як про себе, так само і передавачем будь-якої різносторонньої інформації, проте вже за допомогою засобів іноземної мови. Тобто, існуючі у мовознавстві часткові функції мови [3; 20] – інформативна та референтна, тісно пов'язані з головними функціями мови – комунікативною та когнітивною, проте, коли за їх допомогою реципієнт отримує інформацію (інформацію про рідну країну комуніканта, її історію, її людей, про її економічний розвиток, про набутий життєвий досвід комуніканта, про його друзів, про улюблені

заняття, відбувається обмін власними думками щодо того або іншого питання), яка може передаватися реципієнту (як засобами іноземної мови, так і засобами для нього (реципієнта) рідної мови, яка для комуніканта все-таки є іноземною), то він (реципієнт), по-перше, за допомогою отриманої інформації збагачується духовно, по-друге, зберігає нову інформацію, якою в подальшому може скористатися і в професійній діяльності, і в процесі спілкування з іншими комунікантами. Безперечно, можна вважати, що спілкування іноземною мовою на будь-якому рівні міжособистого спілкування розвиває ще одну функцію мови – інформаційну. Дозволимо собі звернутися до „Словника іншомовних слів” (1985), де зазначено, що „інформація (від лат. *informatio* – роз’яснення) – 1) Повідомлення про щось. 2) Відомості про навколишній світ, процеси, які в ньому відбуваються, про події ситуації, чийсь діяльність, що їх сприймають людина та живі організми, керуючі машини та інші системи” [5; 363]. Як бачимо, у цій словниковій статті чітко розкривається семантика апелятива „інформація” як поняття, яке за своєю суттю завжди було посередником-перекладачем повідомлень тією або іншою мовою.

Турбота стосовно збереження та захисту лінгвістичної спадщини (чому сприяє перекладацька діяльність насамперед) і культурного спектру Європи як джерела взаємного збагачення і сприяння широкомасштабної багатомовності є принциповими цілями лінгвістичної політики Європи. Як лінгвістична диверсифікація, так і лінгвістична спадщина обумовлені об’єктивними чинниками сучасного суспільства. Проте, хоча, з першого погляду, ці дві тенденції здаються взаємовиключними, в сьогоденному складному світі вони є нерозривно взаємопов’язаними. Однак вони розрізняються ступенем суспільного свідомості щодо своєї важливості. У тому, що стосується високого рівня користування інтернаціональним засобом спілкування, ця свідомість здається добре визнаною. Перед нами однак полягає довгий шлях до того, що людина повинна усвідомити – знання інших мов є дуже важливим пунктом її життєдіяльності.

Застосування теорії на практиці – довготривалий процес, який потребує багатьох гравців, великої кількості теоретичної та практичної роботи, міцної політичної волі та ресурсів. Лінгвістична диверсифікація таким чином стає неможливою без подальшого міжнародного співробітництва. Рада Європи сприяє цьому процесові не тільки на власних теренах, а й на території Східної Європи. У „Рамковій програмі з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України” чітко сформульовано завдання, зрозуміле для кожної сучасної людини європейського простору і яке має бути усвідомлене кожною молодою людиною нашої держави: „геополітичне положення та сучасний економічний стан України, сусідство з Європейським Союзом, все тісніші політичні, економічні, культурні та інші суспільні контакти з усіма німецькомовними країнами, а також процес інтеграції в Європу вимагають знання іноземних мов, зокрема, німецької мови як обов’язкового компоненту у галузі вищої освіти” [1; 8].

Відомо, що не останню роль як засіб комунікації відіграє переклад будь-якої інформації з однієї мови на іншу, тому що навіть при прагненні людини оволодіти всіма мовами ЄС, вона не зможе вивчити їх достатньою мірою і буде потребувати одержати свої знання за допомогою перекладених матеріалів. Та й Конституція європейської спільноти гарантує розвиток мови у кожній країні – члені ЄС. Крім того, Конституції кожної європейської країни зазначають, що офіційною / державною / національною мовою є мова тієї країни, яка є чітко окреслена в Основному законі кожної європейської країни [4; 194-198], тому офіційні папери повинні бути написані, завірени та зареєстровані національною мовою кожної країни. Відповідно той або інший документ, що буде у стінах Ради Європи чи ООН, або будь-який міждержавний договір з певною країною, повинен бути перекладеним національною мовою кожної країни. Наприклад, „якщо міжнародний договір України не має автентичного тексту на державній мові України, то офіційний переклад українською мовою здійснюється Міністерством закордонних справ України. Офіційний переклад

українською мовою Європейської конвенції про захист прав людини та її основних свобод (конвенція набула чинності на території України 11 вересня 1997 р.) був здійснений МЗС України 12 липня 1999 р. [4; 187].

Сучасне функціональне перекладознавство направлене насамперед на врахування та задоволення потреб споживача, тобто читача або слухача, будь-яких перекладених текстів на тому чи іншому рівні людського буття. Для виконання цих функцій використовуються не тільки метафори, аналогії чи певні зображення, провадяться дискусії щодо використання тих або інших прикладів та методів у перекладацькій практиці щодо їх поступового й практичного використання. Крім того, розробляються списки бібліографічних даних, які насамперед називають доступні джерела, які можна застосовувати у перекладацькій практиці (укладаються електронні словники за допомогою цифрової техніки).

Перекладач на сучасному розвитку суспільства є у ролі комуніканта особливого гатунку – він розкриває або передає інформацію, необхідну іншим. Перекладач отримує інформацію і водночас не є її одержувачем чи адресатом, хоча передає її далі, не являючись відправником. Обов'язок чи професія мостобудівника або посередника (Sprachmittler [8; 5]), від одного комуніканта до іншого зобов'язує перекладача кожен раз грати ту або іншу п'єсу, проте іншою мовою. Він є актором у мовному спілкуванні між носіями двох мов, які насамперед хочуть порозумітися, тому перекладач змушений грати роль за всіма правилами мистецтва міжмовної комунікації. Ганс Хоніг зазначає, що „місток перекладу поєднує дві різні культури та мовні спільноти та надає можливість вільного обміну словами та думками. Міст служить для того, щоб мати змогу транспортувати без проблем тексти з одного боку в інший ” [7; 10], а „об'єктом діяльності перекладача є мета та ідея безпосередньої міжмовної комунікації, яка здійснюється ним як лінгвістична акція у процесі пошуку еквівалентів чи відповідників” [2; 122]. Якщо мовознавці вивчають структуру, систему та функціонування мов у синхронії та діахронії, досліджуючи їх як струни якогось музичного інструмента, то вони не повинні грати на них, на цих струнах, а перекладач як майстер слова, оратор та актор підключається до міжмовної комунікації, хоча не грає першу скрипку в цьому тріо, правда, без такого „скрипаля” не можуть порозумітися інші учасники комунікативного акта. Будучи учасником міжмовної комунікації, перекладач застосовує теоретичні знання з мови, виступаючи в цьому випадку „прикладним” лінгвістом, використовуючи одержані знання на практиці. Тому перекладач повинен грати на музичному інструменті, тобто мові, користуючись одержаними граматичними та лексичними знаннями як комплексним поєднанням форми та змісту. Крім того, що перекладач повинен гарно володіти мовою, розуміючи, що багато слухачів у майбутньому (якщо говориться про усний переклад) будуть вільно володіти мовою і тому вони зможуть порівнювати передану інформацію перекладачем з мовою тексту-оригіналу. Тобто, в цьому випадку ми не можемо стверджувати, що роль перекладача в цьому процесі комунікації нівелюється, навпаки – перекладач повинен продемонструвати те, що у своїй професії він може виконувати „вищий пілотаж”, що у своїй професії він є справжнім майстром слова, що він володіє однаково обома мовами та акторськими здібностями, завдяки яким він є активним учасником процесу спілкування та порозуміння між людьми, який ми окреслимо як знак тріади – адресант ↔ передавач (посередник) ↔ адресат.

ZUSAMMENFASSUNG

Im Artikel handelt es sich, erstens, um die Fragen der Sprachpolitik der EU, laut denen die Sprachen von europäischen Mitgliedsländern erhalten und entwickelt werden sollen, zweitens, um das europäische Programm von Erlernen der Fremdsprachen, damit der multikulturelle und multisprachige Raum in Europa ausgebaut werden kann. Es wird betont, dass sich die Rolle von Translator als Teilnehmer der Sprachkommunikation weiter entwickeln wird.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Амеліна С.М., Аззоліні Л.С. та ін. Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. – К.: Гете-Інститут / Ленвіт, 2006. – 90 с.
2. Копанев, П.И., Беер Ф. Теория и практика письменного перевода. – Минск: Высшэйшая школа, 1986. – 270 с.
3. Кочерган М.П. Вступ до мовознавства. – К.: Академія, 2000. – 368 с.
4. Мучник А.Г. Комментарий к Конституции Украины. – К.: Парламентское издательство, 2003. – 399 с.
5. Словник іншомовних слів / За ред. академіка АН України О.С. Мельничука. – К.: Головна редакція УРЕ, 1985. – 966 с.
6. Чердниченко О.І. Мова як чинник національної консолідації // Мовні і концептуальні картини світу. – К.: ВПЦ „Київський університет”, 2003. – С. 3-7.
7. Höning H. G. Konstruktives Übersetzen. – Tübingen: Stauffenburg Verlag, 1995. – 195 S.
8. Reiß K., Vermeer H. J. Grundlegung einer allgemeinen Translationstheorie. – Tübingen: Max Niemeyer Verlag, 1991. – 248 S.
9. www.deutschland.de

Надійшла до редакції 19 лютого 2007 р.

ПЕРЕКЛАД ДИСКУРС - ОПЕРАТОРА

В.В. Михайленко

Питання допомагає пізнавати світ і шукати відповідь на його виклики. Однак ця риса притаманна певним типам дискурсу більшою мірою ніж іншим, наприклад, у судовому засіданні, політичних інтерв'ю, співбесідах, розмовах лікаря з пацієнтом, академічному середовищу. Ми визначаємо регулярне питання як складне лінгвістичне утворення, що покликане залучати індивідів до осмислення конкретних змістів у когнітивному та емоційному плані. Традиційна граматики розрізняє чотири структурних типи речень: розповідні, наказові, окличні та питальні.

Таблиця 1 - Формальні та функціональні типи речень в англомовному дискурсі

Формальні типи	Функціональні типи	Мета
Розповідне	Твердження	to state, tell or convey information or make something known
Наказове	Команда	make others to behave in certain ways
Питальне	Питання	to seek or elicit information
Окличне	Вигук	to express surprise, disgust or annoyance at something

Ці типи речень мають також функціональні відмінності. Достатньо чотирьох головних синтаксичних категорій (твердження, питання, команди та вигуки), щоб класифікувати прості речення. Такі речення, як правило, називають розповідними, питальними, наказовими та окличними. Питальні речення, або питання, можна надалі поділити на дві субкатегорії – загальні питання та спеціальні питання – залежно від типу очікуваної реакції. Хоча деякі науковці вважають ці дві субкатегорії достатніми для класифікації всіх питань, інші розширюють їх перелік, виділяючи низку другорядних типів питань. Так, М.Парот виокремлює 4 типи питальних речень:

Тип 1: з дієсловом ВЕ у функції копули.

Тип 2: з допоміжним дієсловом (одним і більше).

Тип 3: з простим дієслівним предикатом (до перших трьох типів можуть відноситись також питання з питальними словами).

Тип 4: з запитом про суб'єкт [12, 273-274].

Найпростіше питання можна визначити як виражене прохання надати інформацію. Це прохання може мати різні форми та підпадати під різні категорії, залежно від дискурсу, в якому воно розглядається. Дискурс також впливає на вибір термінів, що використовуються для опису питань. Науковці давно цікавляться граматику питань (формальна лінгвістика), взаємозв'язком питань та відповідей (розмовний аналіз) та функціями питань (соціолінгвістика). Величезна кількість наукових праць присвячені вивченню функції питання і зокрема розділового питання у дискурсі, де основна увага зосереджена на властивостях полярності питальної частини розділового питання та прагматиці, порівняймо:

Питальні речення використовуються при поставленні питання:

"Were you in the States?" [8, 55].

"Do you always know what people think?" [8, 52].

"Have you any cheeset?" [8, 68].

"Are you badly hit?" [8, 72].

Вищенаведені приклади – це саме загальні питальні речення (питання типу «Так/Ні»), тому що відповіді на них можна лише «Так» або «Ні».

Альтернативні питальні речення пропонують два або більше варіантів відповідей:

Should I telephone you or send an email?

Do you want tea, coffee, or espresso?